

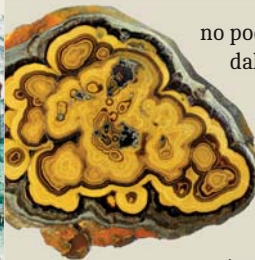
Panorama Olkusza ok. 1601 r., rys. Piotr Nogiec

ulicę Górniczą. Nazwa ta nie jest przypadkowa. Wszak to właśnie Olkusz był pierwszym polskim miastem, które otrzymało prawa górnicze, jakie nadała Elżbieta Łokietkówna. Dochodzimy do kolejnej figury gwarka – hutnika **9**. Wypatia on ołów, z którego potem odzyskiwano cenne srebro. Idziemy dalej i skręcamy w ulicę Floriańską. Tam, pod „Bregardą”, czyli najstarszą siedzibą straży pożarnej, czeka na nas kolejny gwarek – strażak **10**. Mijając Muzeum Pożarnictwa Ziemi Olkuskiej idziemy ulicą Bożniczą. Na pustym placu po lewej stronie od XVI wieku wznosiła się synagoga, czyli żydowska świątynia. Schodzimy schodkami pod budynek olkuskiego „Mechanika” – najstarszej, bo założonej w 1900 roku olkuskiej szkoły średniej, gdzie czeka na nas gwarek – kowal **11**. Nie przeszkadzamy mu w pracy i idziemy dalej ulicą Górniczą, a potem Kościuszki. Po prawej mijamy teren, na którym od XIV wieku wznosił się klasztor augustianów z kościołem pw. Najświętszej Marii Panny. Na zrekonstruowanym fragmencie muru tego kościoła czeka na nas kolejny gwarek **12**. Idziemy dalej ulicą Kościuszki i zatrzymujemy się przy groźnym halabardniku strzegącym bram miasta. W tym miejscu wznosiła się niegdyś Brama Krakowska.

Za rzeźbą rycerza spotykamy kolejnego gwarka – wędrownika **13**. Idzie pewnie do miasta szukać pracy w kopalni, więc mu nie przeszkadzajmy. My idziemy dalej ulicą Kościuszki, a potem skręcamy w ulicę Szpitalną. Tam pod budynkiem Centrum Kultury MOK czeka na nas kolejny gwarek pchający taczki **14**.

W tym budynku mieści się ciekawe Muzeum Afrykanistyczne, Muzeum Twórczości Władysława Wołkowskiego, a także Kolekcja Mineraleń i Skamieniałości, gdzie można zobaczyć pochodzące z olkuskich kopalń wielobarwne okazy rud cynku i ołowiu.

Na dziedzińcu można zobaczyć szybik Sztolni Pileckiej, jaką wydrąży-

no pod Olkuszem na przełomie XVI i XVII wieku. Idziemy dalej ulicą Szpitalną, a potem Żuradzką. Wchodzimy na rynek i skręcamy w prawo. Tam u wylotu ulicy Krakowskiej czeka na nas gwarek z kołyską **15**. To nawiązanie do legendy, która opowiada o tym, że olkusczy gwarkowie byli tak bogaci, że zamawiali dla swych dzieci srebrne kołyski. Wchodzimy na płytę rynku szukając postaci dwóch gwarków stojących na murku i trzymających bochen ołowiu **16**. Nie są tu przypadkowo. Niosą ołów, aby go zważyć na miejskiej wadze, jaka niegdyś wznosiła się w tym miejscu. Idziemy dalej w stronę „Batorówki”, czyli olkuskiego Muzeum Regionalnego PTTK. Przed budynkiem stoi gwarek z mieczem **17**. To nawiązanie do miecza zwanego katowskim, który znajduje się w zbiorach tego muzeum. Według legendy dwaj olkusczy gwarkowie zostali nim ścięci za to, że wbrew zakazom szukali srebra pod miastem. Wchodzimy ponownie na rynek, gdzie przy wejściu do podziemi olkuskiego ratusza czeka na nas ostatni gwarek z górniczą kopaczką na ramieniu **18**. Tu kończymy nasz spacer, ale na koniec zagadka. Od XVI wieku pod Olkuszem przebiegały dwie główne sztolnie odwadniające. Sztolnia przebiegająca na północ od miasta, której resztki możemy zobaczyć w podolkuskiej dzielnicy Pomorzany, nazywała się:

- 1 2 3 4 5 6 7 9 10

							S		
--	--	--	--	--	--	--	---	--	--

Udało się rozwiązać zagadkę? Gratulujemy! Teraz zapraszamy do Punktu Informacji Turystycznej, gdzie w nagrodę otrzymasz pamiątkowy upominek.

Gdzie to jest? Olkusz to zabytkowe miasto położone w sercu Jury Krakowsko – Częstochowskiej, w połowie drogi pomiędzy Krakowem i Katowicami. **Jak dojechać?** Samochodem z Krakowa lub Katowic drogą krajową 94. **Początek questu:** Rzeźba gwarka – Skarbnika, przy Urzędzie Miasta i Gminy na olkuskim rynku. **Czas przebiecia questu:** ok. 90 minut. **Potrzebne rzeczy:** długopis lub ołówek. **Rodzaj questu:** quest historyczny pieszy, dla dzieci i dorosłych. **Opiekun questu:** Urząd Miasta i Gminy w Olkuszu, Biuro Promocji i Informacji Publicznej

www.Questing.pl

MATERIAŁ EDUKACYJNY MIASTA I GMINY OLKUSZ

Urząd Miasta i Gminy w Olkuszu

Rynek 1, 32-300 Olkusz, tel. 32 6260100, poczta@umig.olkusz.pl, www.olkusz.eu

Punkt Informacji Turystycznej MSiI

ul. Floriańska 8, 32-300 Olkusz, tel. 32 6421926, it.olkusz@msit.malopolska.pl

Fot. arch. UMIG Olkusz, Pan Pstryk

Olkusz, 2020

Quest

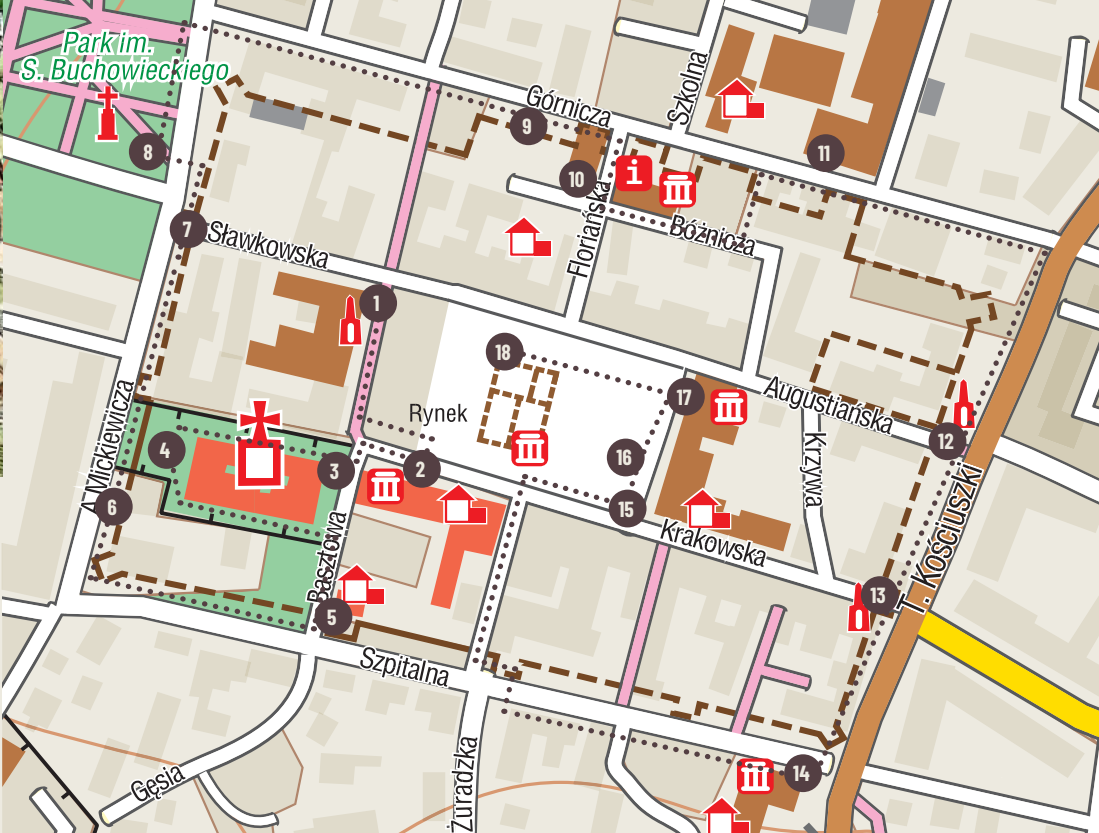
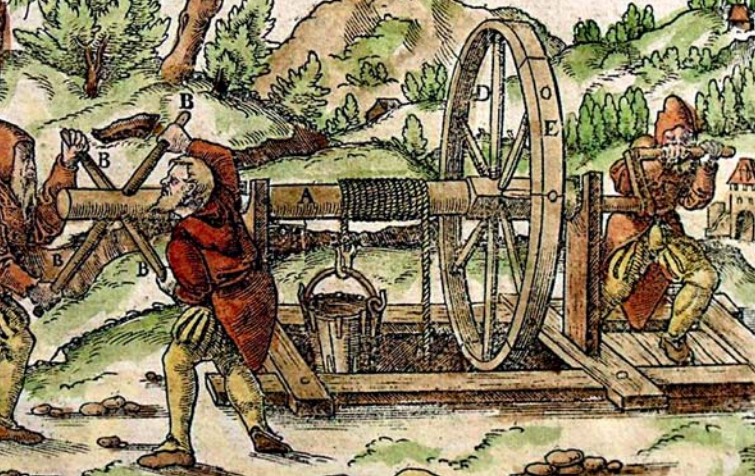
SREBRNY SZLAK GWARKÓW OLKUSKICH

Quest pieszy

SREBRNE MIASTO

Naszą wędrowkę „Srebrnym szlakiem gwarków olkuskich” rozpoczynamy przy rzeźbie Skarbnika 1 – ducha kopalni, który strzeże skarbów ukrytych w skrzyni. Nie bez przyczyny. Historia Olkusza od zawsze była związana z wydobyciem rud cennych metali – ołowiu i srebra. Idąc w stronę kościoła zatrzymajmy się przed budynkiem magistratu. Tam pod zegarem zobaczymy barwny herb Olkusza z XIX wieku. Centralny element herbu to górnicza kopaczka, albo inaczej graca.

Podchodzimy pod budynek dawnego Starostwa, gdzie mieści się ciekawa ekspozycja muzealna. Budynek został wzniesiony w miejscu, gdzie dawniej był Kwartał Królewski. Tam miał swoją siedzibę żupnik, czyli królewski zwierzchnik olkuskich kopalni i wójt. Nie przypadkiem pod budynkiem stoi gwarek wybijający srebrne monety 2. Na przełomie XVI i XVII wieku w tym miejscu działała królewska mennica, gdzie wybijano monety. Najbardziej popularna była moneta o wartość trzech groszy, czyli:

2 5 9

--	--	--	--	--	--

Wędrując szlakiem szukajcie umieszczonych w chodniku kopii takich olkuskich monet. Idziemy w stronę kościoła. Tam wita nas kolejny gwarek 3, który trzyma w rękę tarczę z mieszczańskim herbem, czyli gmerkiem. Olkucy gwarkowie umieszczali gmerki na swoich domach, płytach pamiątkowych w kościele, a także na bochnach ołowiu z olkuskich kopalni. Idziemy dalej wzdłuż północnej ściany bazyliki św. Andrzeja. Ten gotycki kościół powstał na przełomie XIII i XIV wieku. W środku można oglądać zabytkowe ołtarze, z najstarszym poliptykiem z XV wieku, wyjątkowe organy Hansa Hummla i Srebrny Krzyż Gwarków z XVII wieku. Dlatego, stojący pod dzwonnica kolejnym gwarkem 4, którego napotykamy na swej drodze, trzyma w rękę krzyż. Idąc dalej wokół kościoła mijamy ka-

plić św. Jana Kantego, który był olkuskim proboszczem. Do kościoła w XVII wieku dobudowano piękną renesansową kaplicę. Ufundował ją olkuskki gwarek Stanisław Amenda. Jak wielu olkuszanie, nie był z pochodzenia Polakiem. Do naszego kraju przybył z:

7 6

--	--	--	--	--	--

Idziemy w stronę widocznej baszty z fragmentem murów miejskich. Olkusz – bogate miasto górnicze – musiał być przygotowany do odparcia ataku obcych wojsk. Dlatego za panowania króla Kazimierza Wielkiego Olkusz otoczono kamiennymi murami miejskimi, których broniło kilkanaście baszt. Dzisiaj zrekonstruowane fragmenty baszty i muru wybudowane z czerwonego kamienia pokazują stan fortyfikacji z XIV wieku. Wtedy baszta była niższa i otwarta od strony miasta.

Fragmenty z białego wapienia pokazują zmiany, jakie zaszły w XV wieku, kiedy nadbudowano mury i basztę. Pod basztą wita nas kolejny gwarek 5. Trzyma miecz, aby bronić miasta. A teraz zagadka. Charakterystyczny czerwony kamień, z którego wybudowano mur i basztę zawdzięczał swoją nazwę podolkuskiej wsi, gdzie go wydobywano.

Ta wieś, w której wydobywano kamień nosiła nazwę:

1 10

--	--	--	--	--	--

Idziemy dalej przez niewielki skwerek. Po prawej stronie mijamy zachowane fragmenty murów miejskich. Skręcamy w prawo w ulicę Mickiewicza, gdzie po chwili dochodzimy do kolejnej rzeźby gwarka 6. Ten trzyma pod pachą blok kamienia, z którego budowano miejskie mury oraz – używany do dziś – przyrząd murarski, który nazywa się:

4 3

--	--	--	--	--	--

Żegnamy gwarka – murarza i ruszamy dalej. Po chwili dochodzimy do wylotu ulicy Sławkowskiej. Tam, na zrekonstruowanych fragmentach dawnej Bramy Sławkowskiej, siedzi sobie gwarek trzymający w rękę herb Olkusza 7. Idziemy dalej do parku miejskiego. Szukamy postaci gwarka – staruszka 8. Stoi tu nieprzypadkowo. W tym miejscu, od XIV wieku, wznosił się kościół i klasztor św. Ducha z przytułkiem i szpitalem dla starych i chorych górników. Idziemy przez park na

